

รูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูป ของชาวรากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิ¹

Model of Driving Approach of Citizen Politics Reformation: A Case Study of the Grass Roots in Chaiyaphum Province

ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี²

บุญมี โทท่า³

จินตกานต์ สุธรรมดี⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยรูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในยุคปฏิรูปของชาวรากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัดชัยภูมิ และนำเสนอรูปแบบวิธีการส่งเสริมการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัดชัยภูมิ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียต่อการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ตัวแทนข้าราชการ ภาคเอกชน นักการเมือง ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป รวมจำนวน 10 คน

ผลการวิจัย พบว่า การขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองของชาวรากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิส่วนมากถูกจำกัดในด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจและการกำกับตรวจสอบการเมืองของภาคประชาชน และสภาพปัญหาที่พบ คือปัญหาด้านนโยบายของรัฐบาล ปัญหานำนโยบายสู่การปฏิบัติ ปัญหาด้านกฎหมาย ปัญหาการขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบปัญหาระดับการศึกษาทางการเมือง ปัญหาขาดข้อมูลข่าวสาร

¹ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ประจำปีงบประมาณ 2560

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

³อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

⁴อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประชาชนในท้องถิ่นปัญหาทางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น ปัญหาระดับความสำนึกพลเมืองในชุมชนท้องถิ่น ปัญหาการขาดผู้นำเข้มแข็ง และ ปัญหาการเมืองท้องถิ่นและความไม่ใส่ใจของผู้บริหารท้องถิ่นต่อการพัฒนาอย่างจริงจัง

รูปแบบวิธีการส่งเสริมการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัด ชัยภูมิ พบว่า การขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้อง อาศัยปัจจัยหลักที่จะคอยสนับสนุนการขับเคลื่อนและเกื้อหนุนโดยเริ่มจาก การวิเคราะห์ความต้องการและตอบสนองประชาชนชาวรากหญ้า การได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานของรัฐ การพัฒนาระดับความรู้ความสามารถของประชาชน การพัฒนา ให้ประชาชนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเมืองภาคพลเมือง การเสริมสร้างแรงจูงใจทาง การเมือง นักการเมืองในพื้นที่มีภาวะผู้นำทางการเมืองรัฐบาลมีประสิทธิภาพการจัดการ บบประมาณ การพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

คำสำคัญ: รูปแบบวิธี, การเมืองภาคพลเมือง, ยุคปฏิรูป, ชาวรากหญ้า

Abstract

A research on the model of civic politics in the reform of the grassroots in Chaiyaphum Province. The objectives of this study were to study the problems of political reform in Chaiyaphum Province. And propose a model of how to promote political reform in the province of Chaiyaphum. Use qualitative research methods. Compiled from the document. Related concepts and research And depth interviews. Primary informer There are 10 representatives from private sector, politicians, community leaders and the general public in Chaiyaphum province.

The research found that Citizens' civic engagement in grassroots in Chaiyaphum is largely limited to participatory decision-making and policymaking. And the problem is found. Is a government policy issue. The problem of policy implementation Legal issues The lack of systematic management Problems of political education Lack of

information Economic problems of local people. Social problems Local culture Citizenship Problems in Local Communities The lack of strong leadership. And local political issues and local administrators' indifference to serious development.

The model of how to promote political reform in Chaiyaphum province shows that the successful implementation of the politics of the civic sector will depend on the main factors that support the drive and support. Demand analysis And meet the grassroots people. Backed by state agencies. Improve the level of knowledge of the people. Develop a positive attitude toward civic politics. Motivating the political Politicians have political leadership. The state is effectively managing the budget of the government. Improve the level of political participation of the people.

Keyword: Model, Civic politics, Reformation, Grassroots

บทนำ

ประเทศไทยเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาตั้งแต่ปี 2475 ปรัชญารากฐานที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตยคือ ธรรมชาติของมนุษย์ (Human Nature) มนุษย์โดยธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นผู้มีเหตุผล เสรีภาพของมนุษย์ (Liberty) ถือว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับเสรีภาพภายใต้สัญญาประชาคมตามแนวคิดของรูสโซ ผู้ทรงอำนาจอธิปไตย คือประชาชนที่มารวมตัวกัน ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ (Equality) มนุษย์มีความสามารถที่แตกต่างกันแต่โดยธรรมชาติมนุษย์มีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะมีชีวิตที่ดี ในสังคม และอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) (สมบัติอ้างรัฐวงค์, 2538: 33 - 35) หลักการของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้แก่หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน หลักเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักเสียงข้าง

มาก และหลักกฎหมาย (กมล ทองธรรมชาติ, 2535 : 120) และรูปแบบการเมือง ประชาธิปไตยประเทศไทยได้เลือกรูปแบบการควบอำนาจ (Fusion of Power) หรือ โดยทั่วไปเรียกว่าระบอบรัฐสภา (Parliamentary System) เป็นประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาจากประเทศอังกฤษ (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2550: 4 - 5) โดยที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นสัตว์การเมือง “ไม่ว่าคุณจะทำอะไรก็เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่ แต่การเมืองจะเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตคุณอย่าง แน่นนอน” นั่นก็คือการเมืองจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตการดำรงชีวิตทุกด้านทุกมิติ เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การเมืองจึงมีความสำคัญต่อการ พัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม

ณ วันที่กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มี การประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้แล้ว ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 จุดเด่นของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้มุ่งเน้นการสร้างประชาธิปไตยที่ เข้มแข็งภายใต้หลักการเมืองภาคพลเมืองหรือการเมืองภาคประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อ เป็นแนวทางสร้างภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งให้กับระบบการเมืองของประเทศไทยในอนาคต ประชาชนที่อาศัยอยู่ในต่างจังหวัด หรือที่ชอบเรียกว่า “ชาวรากหญ้า” ในยุคปัจจุบันถือ ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก เพราะประชาชนเหล่านี้เป็นอีกหนึ่ง พลังในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และบทบาทในขณะนี้ มี มากขึ้น แต่มีบางเรื่องที่ประชาชนชาวรากหญ้าไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม หรือมีส่วนร่วม น้อยมาก เช่น เรื่องการรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองระดับชุมชนหรือพื้นที่ การเคลื่อนไหวทางการเมือง การเป็นนักการเมืองในท้องถิ่น หรือนักการเมืองระดับแนว หน้าของประเทศ เป็นต้น สาเหตุอาจจะมาจากเรื่องวิถีชีวิตการทำกินที่ยังต้องดิ้นรนเลี้ยง ปากท้องอยู่อย่างลำบาก จึงมิได้คิดใฝ่เรื่องการเมืองดังกล่าว และที่สำคัญการเข้ามา บริหารประเทศของรัฐบาล และ คสช. ได้ประกาศวาระแห่งชาติสำคัญ คือ การปฏิรูป ประเทศด้านประชาธิปไตยให้เกิดการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองที่สมบูรณ์แบบ ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขการพัฒนา ประเทศไทยขึ้นกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น อย่างน้อยจะต้องมี 4 มิติ ได้แก่ การพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้ง 4 มิติ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน โดยมีการเมืองเป็นฝ่ายบริหารจัดการประเทศตั้งแต่

ชุมชนท้องถิ่นถึงระดับชาติ การเมืองเป็นเรื่องอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในสังคม เป็นตัวกำหนดกิจกรรมของสังคมนั้นๆ ในทุกแง่ทุกมุม โดยอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในสังคมนั้นๆ จะต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน (ประทาน คงฤทธิ์ ศึกษากร, 2539: 20)

จังหวัดชัยภูมิที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชาชนชาว รากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิก็น่าจะไม่เกิดการรวมกลุ่มทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์เพื่อ ขับเคลื่อนกิจกรรมทางการเมืองที่เป็นรูปธรรม ซึ่งการศึกษาของ อนุรักษ์ เก่งเรียน (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การก่อตัวของธรรมาธิปไตยกับการเมืองภาคพลเมืองใน สังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2547-2557 พบว่า สาเหตุจากสภาพปัญหาการเมืองแบบ ประชาธิปไตยในสังคมไทย เกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มผลประโยชน์ โดยมีการใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือในการบรรลุถึงเป้าหมาย มีการขยายความจาก ประเด็นส่วนตัวกลายเป็นประเด็นสาธารณะจนเกิดกระแสการตื่นตัวในการมีส่วนร่วม ทางการเมือง ซึ่งความขัดแย้งนี้เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการระดมรวมตัวเคลื่อนไหวของ กลุ่ม เกิดกลุ่มทางสังคมเพื่อเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายกลุ่ม จากนั้นก็ได้มีการพัฒนา รวมกลุ่มกันจนเป็นกลุ่มใหญ่ภายใต้การนำของตัวแทนแต่ละกลุ่ม เกิดปรากฏการณ์ การเมืองภาคพลเมืองที่เคร่งเครียด มีการจัดตั้งเวทีเสวนาและการระดมทุนของกลุ่ม ตลอดจนมีการใช้สื่อต่างๆ ในการส่งสารแก่บุคคลภายนอกกลุ่มธรรมาธิปไตยใน สังคมไทยก่อตั้งจากหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สอนเครื่องมือในการดับทุกข์ โดย ผู้นำการปกครองมีทศพิธราชธรรม และคำสอนได้แพร่หลายไปสู่กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในทางตรงกันข้ามประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส หรืออังกฤษ หรือ แม้กระทั่งประเทศญี่ปุ่นก็ล้วนให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมือง ทั้งสิ้นเพราะหลักความเชื่อที่ว่าการเมืองภาคพลเมืองจะเป็นกลไกสำคัญในการ ขับเคลื่อนประชาธิปไตยของประเทศให้เกิดการพัฒนา ประชาชนจะต้องเปลี่ยนบทบาท จากประชากรเป็นพลเมืองที่กล้าให้ความเห็น กล้ามีส่วนร่วม วิพากษ์วิจารณ์ทาง การเมืองอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้น การส่งเสริม การพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนการเมืองภาค พลเมืองในขณะนี้ต้องมุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจ เน้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม ทางการเมือง เพราะฉะนั้นทำอย่างไรให้ชาวบ้านได้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา

การเมืองภาคพลเมืองมากขึ้นโดยเฉพาะเรื่องผู้นำซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทครั้งสำคัญของการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองของชาวบ้าน

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปของชาวรากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมือง และเพื่อนำเสนอรูปแบบวิธีการส่งเสริม และพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชัยภูมิอันจะนำไปสู่การปลุกกระแสให้ประชาชนชาวรากหญ้าสามารถแสดงออกด้วยการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองและขับเคลื่อนประชาธิปไตยในชุมชนได้อย่างเต็มที่ และจะเป็นโอกาสนำไปสู่แนวทางการวิเคราะห์และผลักดันให้ประชาชนมีการเปลี่ยนบทบาทในการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองและ การมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนประชาธิปไตยในระดับชุมชนระดับสังคม และระดับประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัดชัยภูมิ

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัดชัยภูมิ ณ ปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. รูปแบบวิธีการส่งเสริมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัดชัยภูมิ เป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ใช้วิธีการกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง(Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมือง โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ข้าราชการ นักธุรกิจ นักการเมือง ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เพื่อทำความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ การขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมือง ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ลงพื้นที่ครั้งที่ 1 สัมภาษณ์ชุมชน และคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ผลที่คาดว่าจะได้รับ และประโยชน์ของโครงการวิจัย

- แสวงหากลุ่มองค์กรเพื่อการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมือง ที่มีผลงานดีเด่นระดับชุมชนหรือพื้นที่โดยติดต่อผ่านสภาพัฒนาการเมืองระดับจังหวัด ได้แก่ เครือข่ายพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองจังหวัดชัยภูมิ

- บันทึกข้อมูลโดยใช้กล้องถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ และเครื่องบันทึกเสียง

- ผู้ร่วมกิจกรรมคือ หัวหน้าโครงการ คณะผู้วิจัย รวมทั้งสิ้น 3 คน

ลงพื้นที่ครั้งที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความต้องการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชัยภูมิ

- ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และใช้การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- ผู้ร่วมกิจกรรมคือ หัวหน้าโครงการ คณะผู้วิจัย

- ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ตัวแทนข้าราชการ นักธุรกิจ นักการเมืองผู้นำชุมชนและประชาชน จำนวน 10 คน

ลงพื้นที่ครั้งที่ 3 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อหาแนวทางและวิธีการรูปแบบเพื่อส่งเสริม และพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชัยภูมิ

- เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการ สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) การพูดคุย (Oral history) และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (In-depth interview)

- วิเคราะห์และสรุปข้อมูลทางกายภาพและประเมินการกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองในเบื้องต้น

- บันทึกข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล โดยใช้กล้องถ่ายภาพ ถ่ายวีดีโอ และเครื่องบันทึกเสียง

- ผู้ร่วมกิจกรรมคือ หัวหน้าโครงการ คณะผู้วิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ข้าราชการ นักธุรกิจ นักการเมือง ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ และการสัมภาษณ์ นำมาแยกแยะเนื้อหาเป็นกลุ่มข้อมูล (Content analysis) ตามโครงสร้างเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ และนำมาพรรณนาความบรรยายสรุปอย่างเป็นระบบ

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสำรวจ นำมาแยกแยะ เนื้อหาสาระเป็นกลุ่มข้อมูล และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และนำมาบรรยายสรุปตาม วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาและระดับการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัดชัยภูมิ

1.1 ปัญหาการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ รัฐบาลหลายรัฐบาลมีการกำหนด นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ก็ตามแต่รูปธรรมของการ ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายกลับไม่ปรากฏชัดเจนหรือเห็นผลเป็นรูปธรรมในการ ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ กำหนดนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนท้องถิ่น ประเด็นสาเหตุ ที่พบมาจากวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ต้องทำมาหากิน เลี้ยงปากท้องเพื่อความอยู่รอด มากกว่าการสนใจเรื่องการมีส่วนร่วม เป็นต้น

1.2 ปัญหาด้านกฎหมาย โดยข้อเท็จจริงแล้วจากการสนทนากลุ่มผู้วิจัยพบว่า ในเขตชนบทก็ไม่น่าจะยากนักที่จะสามารถหาผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายเพียงพอที่จะยกร่าง ข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อยื่นต่อสภาท้องถิ่นได้ นอกจากนี้การใช้สิทธิยื่นถอดถอนสมาชิก สภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นออกจากตำแหน่งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นก็ มีความยากลำบากเนื่องจากปัญหาด้านกฎหมายไม่เอื้อต่อการถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นโดยมีความซับซ้อนหลายขั้นตอนและมีเงื่อนไขที่ยากต่อการถอดถอน ประกอบกับความใกล้ชิดกันเชิงอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน เช่น การอยู่แบบถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ในยามที่ชาวบ้านเดือดร้อน เจ็บป่วยกลุ่มนักการเมืองที่เป็นผู้นำในพื้นที่ก็จะให้ความช่วยเหลือตั้งแต่เรื่องเงิน เรื่องการพาไปโรงพยาบาล เป็นต้น ทำให้การยื่นถอดถอนกระทำได้ไม่มากนัก

1.3 ปัญหาการขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ เป็นปัญหาสำคัญอีก ประการหนึ่งขององค์กรการเมืองภาคพลเมืองหากจะกล่าวไปแล้วจากประสบการณ์ ภาคสนามที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลสมาชิกสภา

องค์กรชุมชนตำบลในหลายพื้นที่ พบว่า ผู้ขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในพื้นที่ชนบทและพื้นที่เมืองส่วนมากเป็นผู้ที่ขับเคลื่อนด้วยจิตสาธารณะเป็นหลักแต่ยังขาดความรู้และทักษะทางการบริหารจัดการที่เป็นระบบทำให้ไม่สามารถกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ได้

1.4 ปัญหาระดับการศึกษาทางการเมือง ปัญหาระดับการศึกษาทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นยังเป็นปัญหาสำคัญที่เผชิญหน้าการเมืองภาคพลเมืองในขณะนี้ กล่าวให้ชัดเจนก็คือระดับการศึกษาทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นยังอยู่ในขั้นของการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากผู้บริหารท้องถิ่นเป็นส่วนมากหรือในขั้นของการแสดงความคิดเห็นซึ่งก็ยังไม่มากนักแต่ในภาพรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่ายังไม่ถึงระดับที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจกำหนดชะตาชีวิตของตนในชุมชนท้องถิ่นนั้นได้หรือสร้างความมั่นใจ หรือความเชื่อมั่นในพลังของตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นได้ด้วยตนเองและก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างเป็นอิสระโดยปราศจากการครอบงำทางการเมืองในท้องถิ่นการที่ประชาชนในท้องถิ่นมีระดับการศึกษาทางการเมืองที่ไม่สูงมากพอทำให้บทบาททางการเมืองภาคพลเมืองในเมืองท้องถิ่นอยู่ในขอบเขตจำกัดโดยไม่ต้องไปกล่าวถึงการกำกับตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่สำคัญแต่ประชาชนในท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดในการร่วมในการกำกับตรวจสอบ เช่น ความใกล้ชิดกันระหว่างประชาชนกับนักการเมืองท้องถิ่นการอยู่ในระบบอุปถัมภ์ของนักการเมืองท้องถิ่น และขาดข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ เป็นต้น

1.5 ปัญหาทางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นประเด็นปัญหาใหญ่ที่อยู่ภายในชุมชนท้องถิ่นทั้งในชนบทและเมือง กล่าวคือในสังคมชุมชนท้องถิ่นที่คนในชุมชนอยู่กันอย่างใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ในเชิงของญาติพี่น้องและคนรู้จักกันอันเนื่องจากอยู่ในชุมชนเดียวกันมานานจนเป็นความสัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออกระหว่างบทบาทในฐานะคนใกล้ชิดสนิทสนมกันกับบทบาทในฐานะภาคพลเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีบทบาทร่วมกำกับตรวจสอบการเมืองภาคตัวแทนอันเป็นบทบาทที่อ่อนแอของภาคพลเมืองซึ่งประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลหลายแห่งให้ความเห็นที่สอดคล้องกันในลักษณะดังกล่าวนี้ ในขณะที่ระบบอุปถัมภ์ในชุมชนท้องถิ่นก็เป็นสิ่งที่มีอยู่และมีอิทธิพลสูงต่อคนในชุมชนเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพิงกันระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนใน

ชุมชนท้องถิ่นในลักษณะที่นักการเมืองเป็นผู้ให้การดูแลทุกข์สุขทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2. รูปแบบวิธีการขับเคลื่อนและพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปในจังหวัดชัยภูมิ

รูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในยุคปฏิรูปของชาวจังหวัดชัยภูมิ สร้างโอกาสที่จะนำไปสู่แนวทางการวิเคราะห์และผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองและ การขับเคลื่อนประชาธิปไตยในระดับชุมชน ระดับสังคม และประเทศชาติ ดังนี้

2.1 จะต้องวิเคราะห์ความต้องการ และตอบสนองประชาชนชาวรากหญ้า คือ วิเคราะห์ระดับการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองของชาวรากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และความต้องการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองของชาวรากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิ

2.2 การขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองจะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ รัฐบาลต้องพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย พัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และจะต้องกำหนดโครงสร้างทางการเมือง การปกครองให้เป็นไปตามปรัชญาและหลักการ ประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน รวมทั้งต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย

2.3 การพัฒนาระดับความรู้ความสามารถของประชาชน โดยส่งเสริมพัฒนาระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนชาวรากหญ้าเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย การพัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และวัฒนธรรมทางการเมือง แบบประชาธิปไตย เป็นต้น

2.4 พัฒนาให้ประชาชนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเมืองภาคพลเมือง คือ ความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดชัยภูมิต่อบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการทางการเมือง เพื่อกำหนดแผนงานการผลักดันนโยบายสาธารณะต่อสังคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรทางการเมือง และระบบราชการในทุกระดับ ส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินการทั้งในเมืองและงานสาธารณะได้การดำเนิน

กิจกรรมที่เป็นผลต่อการกระตุ้น การส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการดังกล่าว

2.5 เสริมสร้างแรงจูงใจทางการเมือง เช่น แรงดึงดูด จูงใจให้นักการเมืองและประชาชนสนใจแล้วดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ การออกเสียงเลือกตั้ง การยื่นข้อเสนอเรียกร้อง การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง การเดินขบวน กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การเข้าประจันหน้ากัน การจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

2.6 นักการเมืองมีภาวะผู้นำทางการเมือง ผู้นำทางการเมืองที่มีความกล้าหาญ เด็ดขาดในการตัดสินใจ บนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักนิติธรรม กล้าเสี่ยงที่จะถูกดำเนิน มีหลักการที่แน่วแน่ มีศรัทธาต่อการทำสิ่งที่ถูกต้อง มีจริยธรรม เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเองหรือพรรคพวก

2.7 รัฐมีประสิทธิภาพการพัฒนากระบวนการจัดการงบประมาณของภาครัฐ การที่รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณในการบริหารประเทศด้านต่างๆ อย่างน้อย 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ การบริหาร และด้านการเมือง เพื่อการกระจายรายได้และความมั่งคั่ง (redistribution) ทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียมกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างบุคคลต่างๆ เพราะว่าการมีช่องว่างระหว่างคนในสังคมมากเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาอีกมากมาย

2.8 พัฒนาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ระดับที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองต่างๆ เช่น การอบรมให้ความรู้เรื่องการออกเสียงเลือกตั้ง การยื่นข้อเสนอเรียกร้อง การพุดจาปรึกษาเรื่องการเมือง การเดินขบวน กิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัย พบว่าตัวแบบการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองของชาวรากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิจะต้องได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยที่สนับสนุนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จได้ เช่น กลไกทางการเมือง พฤติกรรมของนักการเมือง การเลือกตั้ง สภาพพัฒนาการเมือง การจัดตั้งรัฐบาลและการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐธรรมนูญใหม่ นโยบายรัฐบาล/คสช. เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนและพัฒนาการเมืองภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นฐานการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในระดับชาติต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในยุคปฏิรูปของ ข้าราชการในจังหวัดชัยภูมิ คณะผู้วิจัยได้นำมาสรุปและอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในยุคปฏิรูปของ ข้าราชการในจังหวัดชัยภูมิ

ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในยุคปฏิรูปของ ข้าราชการในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วยปัญหาการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ปัญหา ด้านกฎหมาย ปัญหาการขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ปัญหาระดับการศึกษาทาง การเมือง และปัญหาทางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลหลายรัฐบาลมีการกำหนด นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ก็ตามแต่รูปธรรมของการ ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายกลับไม่ปรากฏชัดเจนหรือเห็นผลเป็นรูปธรรมในการ ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนด นโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนท้องถิ่น

โดยข้อเท็จจริงแล้ว ในเขตชนบทก็ไม่ง่ายนักที่จะสามารถหาผู้มีความรู้ ทางด้านกฎหมายเพียงพอที่จะยกร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อยื่นต่อสภาท้องถิ่นได้ นอกจากนี้การใช้สิทธิยื่นถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นออกจากตำแหน่ง โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นก็มีความยากลำบากเนื่องจากปัญหาด้าน กฎหมายไม่เอื้อต่อการถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่นโดยมีความซับซ้อน หลายขั้นตอนและมีเงื่อนไขที่ยากต่อการถอดถอน ประกอบกับความใกล้ชิดกันเชิง อุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชน ทำให้การยื่นถอดถอนกระทำไม่ได้ ง่ายนัก ผู้ขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในพื้นที่ชนบทและพื้นที่เมืองส่วนมากเป็นผู้ที่ ขับเคลื่อนด้วยจิตสาธารณะเป็นหลักแต่ยังขาดความรู้และทักษะทางการบริหารจัดการ ที่เป็นระบบทำให้ไม่สามารถกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนได้อย่างเหมาะสมกับ บริบทของพื้นที่ได้

ปัญหาระดับการศึกษาทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นยังเป็นปัญหา สำคัญที่เผชิญหน้าการเมืองภาคพลเมืองในขณะนี้กล่าวให้ชัดเจนก็คือระดับการศึกษา

ทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นยังอยู่ในขั้นของการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากผู้บริหารท้องถิ่นเป็นส่วนมากหรือในขั้นของการแสดงความคิดเห็นซึ่งก็ไม่มีมากนักแต่ในภาพรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่ายังไม่ถึงระดับที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจกำหนดชะตาชีวิตของตนในชุมชนท้องถิ่นนั้นได้หรือสร้างความมั่นใจ หรือความเชื่อมั่นในพลังของตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นได้ด้วยตนเองและก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างเป็นอิสระโดยปราศจากการครอบงำทางการเมืองในท้องถิ่นการที่ประชาชนในท้องถิ่นมีระดับการศึกษาทางการเมืองที่ไม่สูงมากพอทำให้บทบาททางการเมืองภาคพลเมืองในการเมืองท้องถิ่นอยู่ในขอบเขตจำกัดโดยไม่ต้องไปกล่าวถึงการกำกับตรวจสอบการดำเนินงานของผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่สำคัญแต่ประชาชนในท้องถิ่นยังมีข้อจำกัดในการร่วมในการกำกับตรวจสอบเนื่องจากความใกล้ชิดกันระหว่างประชาชนกับนักการเมืองท้องถิ่นการอยู่ในระบบอุปถัมภ์ของนักการเมืองท้องถิ่นและขาดข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ

ในสังคมชุมชนท้องถิ่นที่คนในชุมชนอยู่กันอย่างใกล้ชิดและมีความสัมพันธ์ในเชิงของญาติพี่น้องและคนรู้จักกันอันเนื่องจากอยู่ในชุมชนเดียวกันมานานจนเป็นความสัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออกระหว่างบทบาทในฐานะคนใกล้ชิดสนิทสนมกันกับบทบาทในฐานะภาคพลเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการมีบทบาทร่วมกำกับตรวจสอบการเมืองภาคตัวแทนอันเป็นบทบาทที่อ่อนแอของภาคพลเมืองซึ่งประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลหลายแห่งให้ความเห็นที่สอดคล้องกันในลักษณะดังกล่าวนี้ในขณะที่ระบบอุปถัมภ์ในชุมชนท้องถิ่นก็เป็นสิ่งที่มีอยู่และมีอิทธิพลสูงต่อคนในชุมชนเป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพิงกันระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับประชาชนในชุมชนท้องถิ่นในลักษณะที่นักการเมืองเป็นผู้ให้การดูแลทุกข์สุขทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

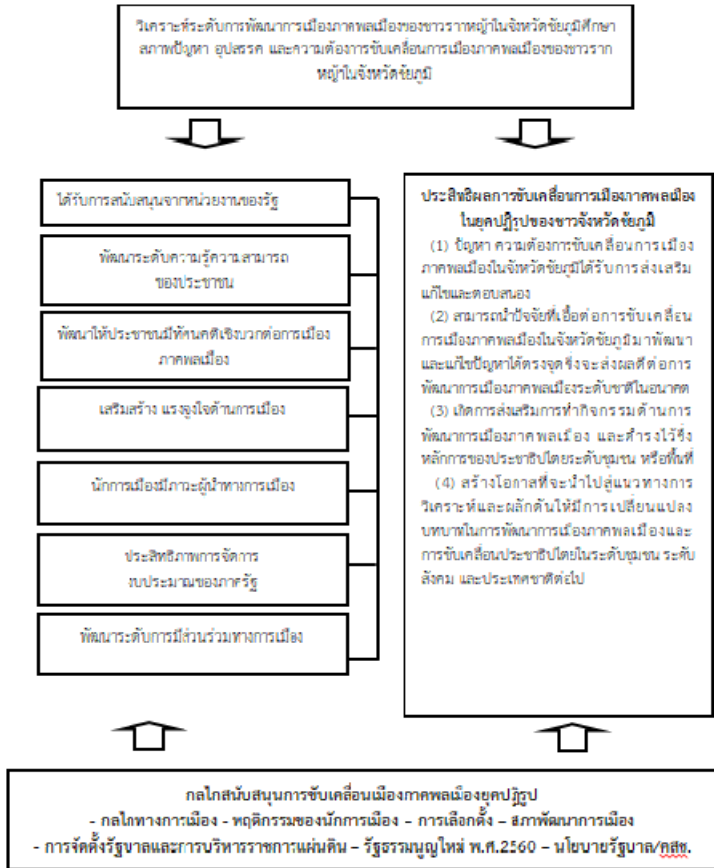
สอดคล้องกับ อนุรัักษ์ เก่งเรียน (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การก่อตัวของธรรมาธิปไตยกับการเมืองภาคพลเมืองในสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2547-2557 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า สภาพปัญหาการเมืองแบบประชาธิปไตยในสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2547-2557 นั้น สามารถแบ่งออกเป็น 8 ประการ ได้แก่ (1) การเมืองแบบอำมาตยาธิปไตย ธนาธิปไตยในบริบทประชาธิปไตย (2) นักการเมืองพรรคการเมืองเป็นของกลุ่มทุน (3) ผู้นำ ขาดจริยธรรม อำนาจนิยมขาดธรรมาธิปไตยในการบังคับใช้กฎหมาย (4) การทุจริตเชิงนโยบาย (5) การขาดความชอบธรรมในการเข้าสู่ตำแหน่ง

ทางการเมืองโดยการเลือกตั้ง (6) ธุรกิจการเมือง (7) นโยบายประชานิยม และ (8) ความขัดแย้งทางการเมืองการก่อตัวและการพัฒนาการของธรรมาธิปไตยกับการเมืองภาคพลเมืองในสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ. 2547-2557 สาเหตุจากสภาพปัญหาการเมืองแบบประชาธิปไตยในสังคมไทย เกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายรัฐบาลและกลุ่มผลประโยชน์ โดยมีการใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือในการบรรลุถึงเป้าหมาย มีการขยายความจากประเด็นส่วนตัวกลายเป็นประเด็นสาธารณะจนเกิดกระแสการตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งความขัดแย้งนี้เป็นปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการระดมรวมตัวเคลื่อนไหวของกลุ่ม เกิดกลุ่มทางสังคมเพื่อเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายกลุ่ม จากนั้นก็ได้มีการพัฒนารวมกลุ่มกันจนเป็นกลุ่มใหญ่ภายใต้การนำของตัวแทนแต่ละกลุ่ม เกิดปรากฏการณ์การเมืองภาคพลเมืองที่เคร่งเครียด มีการจัดตั้งเวทีเสวนาและการระดมทุนของกลุ่ม ตลอดจนมีการใช้สื่อต่างๆ ในการส่งสารแก่บุคคลภายนอกกลุ่มธรรมาธิปไตยในสังคมไทยก่อตั้งจากหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่สอนเรื่องมือในการดับทุกข์ โดยผู้นำการปกครองมีทศพิธราชธรรม และคำสอนได้แพร่หลายไปสู่กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมไทยที่ต่อต้านการเมืองที่ทุจริตในการคอร์รัปชัน โดยกลุ่มที่มีบทบาททางด้านธรรมาธิปไตยมากที่สุดคือ กลุ่มสันติอโศกและกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) ธรรมาธิปไตยกับการเมืองภาคพลเมืองอาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันขึ้นกับโครงสร้างการนำทางการเมืองของประชาชนแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มสันติอโศกและกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) มีโครงสร้างการนำทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุดคือ การนำธรรมาธิปไตยมาเป็นกลไกสร้างสังคมที่ดี ขณะที่กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) นั้น เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองรุ่นเก่าที่มีโอกาสปกครองบ้านเมืองมาในอดีต มีการก่อตัวเพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองมากกว่าเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยโดยศีลธรรมประชาธิปไตยโดยศีลธรรมเป็นรูปแบบการปกครองที่มีผู้นำแบบธรรมาธิปไตยนำการบริหาร เน้นผู้นำคุณธรรมมากกว่ากระบวนกรสรรหาในระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่ประชาธิปไตยแบบทุนนิยม เป็นรูปแบบการปกครองที่ใช้กระบวนกรนิติรัฐนิติธรรม เป็นกลไกในการบริหารประเทศ สนับสนุนการเมืองแนวราบที่เลือกตัวผู้นำจากภาคประชาชนธรรมาธิปไตยได้

ถูกหยิบยกมาเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน มีการอ้างอิงถึงธรรมาธิปไตย เพื่อสร้างความชอบธรรมแต่ยังไม่สามารถมองเห็นธรรมาธิปไตยที่ชัดเจนในสังคม แต่ยังคงมีความพยายามจากหลายภาคส่วนในการเรียกร้องและพัฒนาให้เกิดขึ้น ข้อเสนอแนะสำคัญของการวิจัยครั้งนี้คือ เน้นการเสริมสร้างธรรมาธิปไตยและการเมืองภาคพลเมืองให้เข้มแข็ง พัฒนาโครงสร้างของระบบธรรมาธิปไตย ตลอดจนสนับสนุนประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อสังคม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาสภาพการเมืองในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนว่าการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองและพัฒนาประชาธิปไตยในพื้นที่นั้นพบปัญหาหนึ่งที่สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ผู้วิจัยค้นพบคือ ปัญหาด้านกฎหมาย โดยข้อเท็จจริงแล้วจากการสนทนากลุ่มผู้วิจัยพบว่า ในเขตชนบทก็ไม่ใช่นักที่จะสามารถหาผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายเพียงพอที่จะยกראงข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อยื่นต่อสภาท้องถิ่นได้

2. ผลการศึกษารูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปของชาวมหาชนในจังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ 1 รูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองยุคปฏิรูปของชาวมหาชนในจังหวัดชัยภูมิ

รูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในยุคปฏิรูปของชาวมหาชนในจังหวัดชัยภูมิ รูปแบบวิธีการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในยุคปฏิรูปของชาวมหาชนในจังหวัดชัยภูมิ

สร้างโอกาสที่จะนำไปสู่แนวทางการวิเคราะห์และผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทในการพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง และการขับเคลื่อนประชาธิปไตยในระดับชุมชนระดับสังคม และประเทศชาติ ดังนี้ คือจะต้องวิเคราะห์ความต้องการ และตอบสนองประชาชนชาวรากหญ้า การขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองจะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ มีการพัฒนาระดับความรู้ความสามารถของประชาชน พัฒนาให้ประชาชนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเมืองภาคพลเมือง การเสริมสร้างแรงจูงใจทางการเมือง สร้างนักการเมืองรุ่นใหม่มีภาวะผู้นำทางการเมือง รัฐมีประสิทธิภาพการจัดการงบประมาณของภาครัฐพัฒนาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดร.ณัฐศักดิ์ ตติยะลาภะ (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาสร้างตัวแบบสภาพลเมืองจังหวัดปทุมธานีสู่ความเข้มแข็งประชาธิปไตยไทย พบว่า สภาพปัญหา และรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองให้นำไปสู่การสร้างสภาพลเมืองจังหวัดปทุมธานี พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีลักษณะสภาพสังคมเป็นแบบสังคมกึ่งเมืองและกึ่งชนบทที่มีลักษณะพิเศษเป็น 3 นาครา ประกอบไปด้วย ลักษณะความเป็นเขตเมือง เขตพื้นที่เกษตรกรรม และเขตอุตสาหกรรม ดังนั้นจึงมีความหลากหลายทางสังคมสูงและเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เช่นในเขตพื้นที่เมืองมักจะขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนและท้องถิ่นของตนเองเขตพื้นที่การเกษตรกรรม ชุมชนมีการมีส่วนร่วมสูงกว่าสังคมเมือง แต่ในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมเป็นประชากรแฝงเข้ามาทำงานในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีจำนวนมากจึงไม่ค่อยสนใจต่อการเมืองภาคพลเมือง นอกจากนี้ยังมีปัญหาการเมืองท้องถิ่นมีการแข่งขันกันสูงนำไปสู่ปัญหาของการซื้อเสียง นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองภาคประชาชน เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาขาดที่ดินทำกิน และที่อยู่อาศัยในบางพื้นที่ไม่สามารถขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองได้ โดยเฉพาะไม่สามารถจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน

นอกจากนี้ ผลการการวิจัยยังค้นพบว่า ตัวแบบการพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองของชาวรากหญ้าในจังหวัดชัยภูมิจะต้องได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยที่สนับสนุนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จได้ เช่นกลไกทางการเมืองพฤติกรรมของนักการเมือง การเลือกตั้ง สภาพพัฒนาการเมือง การจัดตั้งรัฐบาลและการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐธรรมนูญใหม่ นโยบายรัฐบาล/คสช. เพื่อนำไปสู่การ

ขับเคลื่อนและพัฒนาการเมืองภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นฐานการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในระดับชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะแยกออกเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงศึกษาธิการน่าจะมีการทบทวนหรือฟื้นฟูหรือปฏิรูปกระบวนการจัดการศึกษาด้านประชาธิปไตยเสียใหม่ ทั้งในและนอกระบบตั้งแต่ประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา โดยจะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่ถูกต้องเพื่อสร้างหลักคิดให้ถูกต้องสอดคล้องกับหลักคิดประชาธิปไตย ส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึกและจิตวิญญาณด้านประชาธิปไตย เช่น ในระดับอุดมศึกษา กำหนดให้ประชาธิปไตยเป็นวิชาพื้นฐานบังคับในทุกหลักสูตรของทุกคณะและสาขาวิชา
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรชุมชนต่างๆ สภาองค์กรชุมชนทุกภาคส่วนควรหายุทธศาสตร์แปลงหลักคิดที่สามารถสร้างจิตสำนึกหรือจิตวิญญาณประชาธิปไตยที่ถูกต้องขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยดำเนินการที่มีลักษณะเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับท้องถิ่นสู่ระดับชาติ
3. การจัดการเรียนการสอนด้านประชาธิปไตยในสถาบันการศึกษาควรเน้นประวัติความเป็นมาของชาติไทยที่ถูกต้องตรงกับความ เป็นจริง หลักอุดมการณ์ด้านประชาธิปไตยที่ทำให้ตกผลึกเป็นความรู้ ความเข้าใจ ที่มีจิตสำนึกและจิตวิญญาณ
4. แนวนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของรัฐบาลจะบรรจุการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยเฉพาะ วัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) หรือยุทธศาสตร์ชาติ

ควบคู่กับแรงกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้เกิดการขับเคลื่อนที่เกิดผลในทางปฏิบัติเพื่อสร้างเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่ประชาชนส่งผลต่อการปกครองท้องถิ่นและการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นให้มีศักยภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชนท้องถิ่น
2. ตรวจสอบ แก่กฎหมายให้เอื้อต่อการถดถอนนักการเมืองตั้งแต่ระดับผู้บริหารท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่น จนถึงนักการเมืองระดับชาติ
3. ฝึกอบรมให้ความรู้ พัฒนาทักษะทางการบริหารจัดการที่เป็นระบบในการขับเคลื่อนการเมืองภาคพลเมืองในจังหวัดชัยภูมิ
4. ยกระดับการศึกษาทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นยังเป็นปัญหาสำคัญที่เผชิญหน้าการเมืองภาคพลเมือง ยกกระดับความเชื่อมั่นในพลังของตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นได้ด้วยตนเองและก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างเป็นอิสระโดยปราศจากการครอบงำทางการเมือง
5. ปัญหาทางสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรมให้ประชาชนในพื้นที่มีบทบาทร่วมกำกับตรวจสอบการเมืองภาคตัวแทน ของภาคพลเมือง

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2550). *พัฒนาการการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

กมล ทองธรรมชาติ. (2535). *การเมืองและการปกครอง*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- ดรณศักดิ์ ตติยะลาภะ. (2560). การศึกษาสร้างตัวแบบสภาพลเมืองจังหวัด
ปทุมธานีสู่ความเข้มแข็งประชาธิปไตยไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์*, 12(1).
- ธีรยุทธ บุญมี. (2536). *สังคมเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มิ่งมิตร.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย*. สำนักพิมพ์บริษัท
วิญญูชน.
- _____. (2552). รายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
กระบวนการนโยบายสาธารณะ. สำนักพิมพ์: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประทาน คงฤทธิ์ศึกษาการ. (2539). *การพัฒนาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
และการปฏิรูปการเมืองในรัฐสภา*, 44(1).
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
กิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2549). *ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ศรีสมบุรณ์ แยมกมล. (2538). *ความคิดเห็นของข้าราชการต่อศักยภาพใน
การบริหารงานของสภาตำบลภายใต้พระราชบัญญัติสภาตำบล พ.ศ. 2537
ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดฉะเชิงเทรา. (ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต,
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)*.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2538). *การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ:
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สิริพร บุญนันทน์. (2539). *ความคิดเห็นต่อการฝึกอบรมของข้าราชการ
กรมสรรพสามิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)*.
- สุจิต บุญบงการ. (2531). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย ใน การพัฒนาทาง
การเมืองของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา. ประมวลชุดวิชาสัมมนาปัญหาแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อนุรักษ์ เก่งเรียน. (2558). การก่อตัวของธรรมาธิปไตยกับการเมืองภาคพลเมืองในสังคมไทย ช่วงปี พ.ศ.2547-2557. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2539). การเมืองภาคประชาชนขบวนการประชาสังคมในสังคมไทย และบทบาทต่อสังคมการเมืองไทย. สืบค้นเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2559. จาก www.prachathai.com.
- อรณพ อุ๋นอก. (2538). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้าน ฝ่ายกิจกรรมสตรีต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดอำนาจเจริญ. (ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).